

Austatud lugeja!

Jälle kord on kätte jõudnud aasta lõpp, sel korral siis 2005. aasta oma. Aeg võetakse hetkeks maha, vaadatakse tagasi möödunud aastale, tehakse plaane tulevikuks. Ja antakse endale lubadusi olla uuel aastal veel parem, targem, usinam jne, jne.

Aasta lõpus toimus Juridica International 10. aastapäevale pühendatud konverents. Jah tõepoolest, meie välislugejale mõeldud väljaanne ilmus sel aastal juba kümnendat korda. Kuid mitte sellest ei tahtnud ma rääkida. Enamik konverentsil esinejaid saabus siia seoses Euroopa tsiviilkoodeksi väljatöötamise peakomisjoni 13. töösessiooniga, mis toimus 7.–10. detsembrini 2005 Tartus. Nagu märkis prof Paul Varul, sai neil päevil Tartust Euroopa tsiviilõiguse pealinn, sest Tartusse kogunes tööle peaaegu poolsada juhtivat Euroopa tsiviilõiguse professorit. Viibida sellises seltskonnas oli tõeliselt muljetavaldav.

Muljet ei avaldanud mitte ainult tiitlid, vaid siia tulnud inimesed ise, nende teadmised ja meelelaad. Siia saabunud inimestest paljud olid sellised, kes olid pärid ühest Euroopa riigist, õppinud teises ja töötasid kolmandas. Nende teadmised olid hämmastavad ses mõttes, et need ei piirdunud mitte üksnes oma päritolumaa õiguse tundmisega, vaid kodus oldi eri Euroopa riikide õiguse detailides. Lõunalauas lendu lastud paragrahvinumbrid näitasid, et need teadmised ei põhine kusagilt juhuslikult kuuldul, vaid asjaomaste seadusesätete põhjalikul läbitöötamisel. Selleks, et teiste maade tekstid tõlkes kaduma ei läheks, olid mõnedki inimesed ära õppinud võõrad keeled. Ja Euroopa oli nende jaoks „meie“.

Ilmselgelt oli Tartusse kogunenud Euroopa tsiviilõiguse koorekiht, inimesed, kelle töö on eri maade õigust tunda ja teada. Nagu mulle hiljuti üks Eesti jurist ütles, on põhjalikkus luksus, mida vähesed saavad endale lubada. Need inimesed seal said ja saavad tõenäoliselt ka tulevikus. Kindlasti leidub Eestiski neid, kes tunnevad ennast taolises seltskonnas koduselt ja suudavad triviaalseks muutumata sellistes diskussioonides osaleda. Kuid tunnistagem: neid on vähe. Mis puutub eurooplaseks olemist, siis selle mentaliteediga inimesi on meil järjest rohkem, seda eriti nooremate hulgas. Samal ajal aga käsitleb Riigikogu Euroopa Liiduga seonduvat ikka veel välispoliitilise küsimusena.

Kas kõigi nende tunnuste järgi mõõtmine kahandab tunnustele vastavate inimeste loetelu veelgi? Arvan, et pigem mitte. Kes tunneb end eurooplasena, see leiab ka aega viia end kurssi Euroopas toimuvaga ja teha seda põhjalikult. Ja vastupidi: kes tegeleb Euroopa asjadega, tunneb end varsti ka eurooplasena. Ja just nimelt „ka eurooplasena“, sest me ei räägi kodakondsuse vahetusest, vaid maailmapildi avardamisest.

Meie probleem ongi selles, et me ei oleme üksnes eestlased ja me tegeleme valdavalt Eesti asjadega. Euroopa Liit on „nemad“, seega välisküsimus. Enamik meie juristidest spetsialiseerub Eesti õigusele, mitte teatud õigusharule selle piiriüleses mastaabis. Aga Eestis vastuvõetud õigus ei ole pärast 1. maid 2004 enam kogu Eesti õigus. Seega jurist, kes tunneb Eestis vastuvõetud norme, ei tunne veel Eesti õigust. See on asi, millest me peame aru saama, sest sellest algab mõtteviisi muutumine, see kõige olulisem.

Kirjutasin möödunud aasta viimase toimetaja veeru vaat et samal teemal. Kordan ennast seetõttu, et see teema on jätkuvalt oluline. Aastal 2006. selgub, kas Eesti astub järjekordse sammu ühtse Euroopa suunas juba aastal 2007, võttes siis euro kasutusele, või lükkub vääringuvahetus edasi. Selgub ehk ka see, mis saab Euroopa põhiseaduse lepingust, dokumendist, mida arutati 2005. aasta sügisel Tallinnas toimunud teisel väga esinduslikul rahvusvahelisel konverentsil. Paljudele küsimustele 2006. aasta vastuseid aga veel ei anna. Ka eurooplaseks saamine on üks neist. Kuid loodan, et aastaga astume me jälle sammukese sellele lähemale.

Katrin Prükk